

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI
SZERVEZET

TRANSPORTATION SAFETY
BUREAU

ZÁRÓJELENTÉS

2007-213-4

LÉGIKÖZLEKEDÉSI BALESET

Csolnok-Mókushegy
2007. május 26.

ADVANCE EPSILON-5

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Jelen vizsgálatot

- a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben,
- a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény függelékeinek kihirdetéséről szóló 20/1997. (X. 21.) KHVM rendelet mellékletében megjelölt 13. Annexben,
- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kbv.),
- a légiközlekedési balesetek, a repülőesemények és a légiközlekedési rendellenességek szakmai vizsgálatának szabályairól szóló 123/2005. (XII. 29.) GKM rendeletben foglaltak alapján,
- illetve a Kbv. eltérő rendelkezéseinek hiányában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.

A Kbv. és a 123/2005. (XII. 29) GKM rendelet együttesen a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálják:

- a) a Tanács 94/56/EK irányelve (1994. november 21.) a polgári légiközlekedés balesetek és repülőesemények vizsgálatának alapvető elveiről,
- b) az Európai Parlament és a Tanács 2003/42/EK irányelve (2003. június 13.) a polgári repülésben előforduló események jelentéséről.)

A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége 2006. december 31. napjáig a Kbv.-én, 2007. január 1. napjától a 278/2006. (XII. 23.) Korm. rendeleten alapul.

Fenti szabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a légiközlekedési balesetet és a súlyos repülőeseményt ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a nem súlyos repülőeseményeket, illetve légiközlekedési rendellenességeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között közlekedési balesethez vezethettek volna.
- A szakmai vizsgálat független a közlekedési baleset, illetve az egyéb közlekedési esemény kapcsán indult más közigazgatási hatósági, szabálysértési, illetve büntetőeljárástól.
- A szakmai vizsgálat során a hivatkozott jogszabályokon túlmenően az ICAO Doc 6920 Légijármű balesetek Kivizsgálási Kézikönyvben foglaltakat kell alkalmazni.
- Jelen zárójelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.

Meghatározások és rövidítések

GKM	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
ICAO	International Civil Aviation Organization Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet
KBSZ	Közlekedésbiztonsági Szervezet
Kbvt.	A légi-, vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény
KHVM	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium
PLH	Polgári Légiközlekedési Hatóság
NKH PLI	2007. január 1-jétől Nemzeti Közlekedési Hatóság Polgári Légiközlekedési Igazgatósága
NKH LI	2007. július 1-jétől Nemzeti Közlekedési Hatóság Légiközlekedési Igazgatósága
Vb	Vizsgálóbizottság

Az eset összefoglalása

Az eset kategóriája	Légiközlekedési baleset
A légi jármű gyártója	
típusa	ADVANCE EPSILON-5
felség- és lajstromjele	nem lajstrom köteles
tulajdonosa	a sérült
üzembentartója	Szabad Repülők Szövetsége
bérlője	nincs
Az eset napja és időpontja (UTC)	2007. május 28. 11 óra 30 perc
helye	Csolnok
Az eset kapcsán súlyos sérültek száma	1 fő
A légi jármű rongálódásának mértéke	A légi jármű nem sérült
Lajstromozó állam	lajstromozásra nem kötelezett
Lajstromozó hatóság	nincs
A gyártást felügyelő hatóság	Német Függetlenlázó Szövetség (DHV)
Az eset helyszíne alapján illetékes kivizsgáló szervezet	Közlekedésbiztonsági Szervezet (továbbiakban KBSZ)

Az eset összefoglaló áttekintése

A vizsgálat adatai

A KBSZ ügyeletére az esetet 2007. május 26. 15 óra 51 perckor a Szabad Repülők Szövetsége repülésbiztonsági Szervezete jelentette be.

A KBSZ ügyeletese

- 2007. május 26-án 15 óra 56 perckor jelentette a KBSZ ügyelet vezetőjének, majd
- 2007. május 26-án 15 óra 58 perckor tájékoztatta az NKH LI ügyeletését.

A KBSZ főigazgatója a légiközlekedési baleset vizsgálatára 2007. május 27-én az alábbi Vizsgálóbizottságot (továbbiakban Vb) jelölte ki:

Vb vezetője	Janovics Ferenc	balesetvizsgáló
Vb tagja	Farkas Attila	helyszínelő technikus

Jelen zárójelentés

alapjául a Vb által elkészített, a KBSZ főigazgatója által elfogadott és az észrevételek megtétele céljából – rendeletben meghatározott - érintettek számára megküldött zárójelentés-tervezet szolgált.

A zárójelentés-tervezet megküldésével egyidejűleg a KBSZ főigazgatója értesítette az érintetteket a tervezet véglegesítése előtti záró megbeszélés időpontjáról, és arra meghívta az érintett személyeket, szervezeteket.

A 2007. szeptember 18-án megtartott záró megbeszélésen a kiértesített személyek közül senki nem vett részt:

A Vb az eljárása során

- a szakmai vizsgálat céljainak ésszerű határidőn belül történő elérése érdekében az általa szükségesnek tartott vizsgálatokat elvégezte, az intézkedéseket megtette,
- szabadon megvizsgálta az esemény helyszínét, a légi járművet, annak tartozékait, illetve sérüléseit,
- az érdemi információval rendelkező személyeket meghallgatta,
- rendelkezésére bocsátottak minden lényeges információt és feljegyzést, amely a légi jármű tulajdonosának, üzemben tartójának, a repülőtér üzemben tartójának, légitforgalmi szolgáltatónak vagy a légiközlekedési hatóságnak a birtokában volt.

A szakmai vizsgálat során az érintettek (a szakszolgálati engedély kiadásával, a légi jármű légi alkalmasság vizsgálatával, a bizonyítvány kiadásával, a légi jármű gyártásával, üzemben tartásával, karbantartásával és javításával, a légitforgalmi irányítással, a repülőtér üzemben tartásával foglalkozó szervek; a légiközlekedési hatóság a szakszemélyzet stb.) együttműködtek. A Vizsgálóbizottság vezetője által kijelölt részfeladatokat (szaktevékenységet) ellátták és a tényállás tisztázása érdekében hozott rendelkezéseit végrehajtották.

A Vizsgálóbizottság tagjaival szemben összeférhetetlenség nem merült fel, továbbá a légiközlekedési balesetet megelőzően, a légi jármű utolsó légi alkalmasság felülvizsgálatában, illetőleg az érintett szakszemélyzet utolsó szakmai minősítésében nem vettek részt.

A Vb tagjai munkájukat a Vb vezetőjének irányítása alatt végezték. A szakmai vizsgálatban részt vevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem jártak, illetve a jövőben nem járhatnak el.

1. Ténybeli információk

1.1. A repülés lefolyása

A siklóernyős pilóta a repülés folyamán észlelte a szél folyamatos erősödését, és úgy döntött befejezi feladatát és leszáll. Úgy jelölte ki magának a leszállóhelyet, hogy az a hegy okozta áramlási szélviszonyoktól minél távolabb legyen. Időközben elfogyott a földetérési területhez viszonyított magassága, így alacsonyra kerülve kellett a szélel szembeni fordulót végrehajtania. Forduló közben leszálló légáramlatba került. A, nagy sebességgel, erős merüléssel végrehajtott fordulóban való földetéréskor nyolc napon túl gyógyuló sérülést szenvedett.

1.2. Személyi sérülések

Sérülések	Személyzet		Utasok	Egyéb személyek
	hajózó	utaskísérő		
Halálos	-	-	-	-
Súlyos	1	-	-	-
Kisebb/semmilyen	-	-	-	-

1.3. A légi jármű sérülése

Az esetben érintett légi járműben az esettel összefüggésben anyagi kár nem keletkezett.

1.4. Egyéb kár

Egyéb kárt a vizsgálat befejezéséig a Vb-nek nem hoztak tudomására.

1.5. A személyzet adatai

1.5.1. A légi jármű parancsnoka

Kora, neme	32 éves nő
Egészségügyi	nem hatósági engedélyhez kötött tev.
Képesítései	Pilóta I.
Jogosításai	korlátozás nélkül repülhet
Repült ideje/felszállások száma	
Összesen	39 óra 36 perc
Utolsó 12 hónapban	08 óra 57 perc
Utolsó harminc napban	7 start (repült idő nincs feltüntetve)

1.6. A légi jármű adatai

		érvényessége
Gyártás éve	2001. október	2007. december 31.
Lajstrom jele	nincs	
kategória	DHV 2	2007. december 31.

1.7. Meteorológiai adatok

A szél iránya:	kelet-délkelet
A szél erőssége:	8 – 10 m/sec
A levegő hőmérséklete:	32° C

1.8. Navigációs berendezések

A navigációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9. Összeköttetés

A kommunikációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.10. Repülőtéri adatok

A repülőtér(ek) paraméterei az esemény bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.11. Légijármű adatrögzítők

A légijárművön adatrögzítő nem volt, az az érintett légijármű típusra és feladathoz nincs előírva.

1.12. A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok

Az eset kapcsán roncs nem keletkezett.

1.13. Az orvosi vizsgálatok adatai

A személyzet repülés előtti és közbeni pszichofizikai állapotáról adatok nem állnak rendelkezésre.

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálat

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálatra nem került sor.

1.14. Tűz

Az eset kapcsán tűz nem keletkezett.

1.15. A túlélés lehetősége

Az eset során életveszély nem alakult ki. A mentőegységek értesítése rendben megtörtént, a mentés nem szenvedett késedelmet.

1.16. Próbák és kísérletek

A vizsgálat során próbákat és kísérleteket nem folytattak, arra a véleményalkotáshoz nem volt szükség.

1.17. Érintett szervezetek jellemzése

Az érintett szervezetek jellemzői az eset bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért azok elemzésére nem volt szükség.

1.18. Kiegészítő adatok

A Vb a fenti tényadatokon kívül más információt nem kíván nyilvánosságra hozni.

1.19. Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A Vb a fenti tényeken kívül más információval nem rendelkezik.

2. Elemzés

A sérült - elmondása szerint - a starthelyet és időjárási körülményeit ismerte, többször repült erről a starthelyről, amelyet nem tart különösen nehéz terepnek. Véleménye szerint a terep könnyen kiismerhető, azonban veszélyes pontjait szükségesnek véli ismerni. A helyszínen a felszállóhely magasságában repülése során a szél folyamatosan erősödött. A starthelyen nincs szélmérő eszköz, amely a levegőben lévő pilótáknak objektívan mutatná a felszállóhelyen uralkodó szél aktuális változását.

A pilóták a szél erősségében beállt változást gyakorlati tapasztalataikra támaszkodva tudják kontrollálni, ami néha (mint a jelen esetben is) a szokásosnál erősebb turbulenciával jelentkezhet. A pilóta a sérülése előtt kb. 60 percet töltött repüléssel a levegőben. Amikor a siklóernyő széliránnyal szemben, gyorsabb vízszintes haladását segítő, ún. gyorsító használata mellett is tolatni kezdett, akkor a leszállás mellett döntött.

Döntéskor a starthely fölött mintegy 80 méter magasan volt. A kupola széllel szemben nem haladt, ezért a hegytől északi irányban repült, és itt keresett alkalmas leszállóhelyet. Az autók parkolóhelye fölött megfordult, hogy leszáll, de túl turbulensnek érezte a légteret, ezért ismét hátszélbe fordult, hogy a hegytől minél távolabb, nyílt terepen szálljon le. A pilóta az utolsó forduló előtt kicsúszott a beülőjéből és fékzsinórral kezdeményezett fordulót. A forduló közben úgy érezte, mintha leszálló áramlatba került volna, mert a fordulót nem tudta befejezni, mert teste időközben földet ért.

3. Következtetések

A pilótának a tanfolyam elvégzését követően meglehetősen nagy repülési gyakorlata volt, azonban Repülési Naplóját értékelve a balesetet megelőzően számottevően nem repült. Az eset színhelyén, 6 hónappal a balesetet megelőzően repült utoljára. Az eset napján jó idő volt, azonban a szél folyamatosan erősödött.

Sérülését megelőzően mintegy 60 perces repülést követően a hegy emelőtere nem volt homogénnek nevezhető. A szél lökésessé vált, voltak benne leáramlások, amit érzékelve a pilótának már volt egy határozatlan szándéka a leszállásra vonatkozóan, azonban egy emelő áramlattal ismét visszakerült a hegy emelőterébe. Ez az emelés elvonta a figyelmét a szél erősödéséről, amellyel, néhány perccel később ismét szembesült. Ekkor véglegesen elhatározta, hogy leszáll.

A pilóta érezte, hogy döntése pillanatában a szélerősség azon a határon van, amikor kupolája már nem halad előre, ezért úgy döntött, hogy a hegytől olyan messzire száll le, amilyen messzire el tud tőle távolodni. A személygépkocsi részére kialakított parkoló területe feletti turbulencia miatt nem érezte azt leszállásra biztonságosnak, ezért továbbrepült. Ez a döntés, a Vb véleményével megegyezik, azonban a pilóta kihagyta elgondolásából azt a tényt, hogy a szél iránya, a hegy orografikus vonalát megkerülve megváltozik.

Ebben az irányban a kupola felgyorsult, ami meglephette a pilótát, azonban a kialakult repüléstechnikai probléma nem innen eredeztethető. A Vb véleménye szerint a pilóta a leszállást célzó fordulójának megkezdésekor már alacsony magasságon volt, a forduló ideje a szél erőssége és a terepdomborzat miatti irányváltoztatása miatt időben elhúzódott, és nagy valószínűséggel a kupola még egy kifutó leáramlásba is belekerülhetett. A pilóta, fordulóban, nagy sebességgel, oldalirányú testhelyzetben ért földet, melynek következtében súlyos, nem életveszélyes sérüléseket szenvedett.

4. Biztonsági ajánlások

A leszállások megtervezése alapvető szakmai követelmény.

A vonatkozó szabályok betartásával az ilyen esetek elkerülhetők, ezért biztonsági ajánlás kiadására nincs szükség.

Budapest, 2007. szeptember 27.

Janovics Ferenc

Vb vezetője

Farkas Attila

Vb tagja